

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

26E JAARGANG

WOENSDAG 23 APRIL 1941

No. 1318

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. G. Koopmans, P. Lieftinck, N. J. Polak, J. Tinbergen
en F. de Vries.

Secretaris van de Redactie: M. F. J. Cool.

Redactie-adres: Pieter de Hoehweg 122, Rotterdam-W.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408 (ten name van
„Economisch-Statistische Berichten”).

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk
is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht,
franco p. p. in Nederland f 21*.— per jaar. Buitenland en
koloniën f 23.— per jaar. Abonnementen kunnen met elk
nummer ingaan en slechts worden beëindigd per ultimo van
elk kalenderjaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en
leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen
het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere
publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de Redactie.

Advertenties voorpagina f 0.50 per regel. Andere pagina's
f 0.40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.
Administratie van advertenties: Nijgh en van Ditmar N.V.,
Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Post-
chèque- en girorekening Nr. 145192. Adres te Rotterdam:
Erasmushuis, Tel. Nr. 31696.

INHOUD:

	Blz.
Het betalingsverkeer met het buitenland door S. Rosenberg.....	266
Beursvoorschriften 1941 ten aanzien van certificaten van Amerikaansche aandelen door S. W. Prins	269
De Rijksmiddelen over Maart 1941.....	270
Aanteekeningen.	
De buitenlandsche handel van Nederlandsch-Indië in 1940	271
Overheidsmaatregelen op econo- misch gebied.....	273
Maandcijfers.	
Gecombineerde bankbalansen	274
Gecombineerde Maandstaten van de vier Neder- landsche groote banken en het Nederlandsche bedrijf van de Nederlandsche Handel-Maatschappij	274
Gecombineerde Maandstaat van de vier Neder- landsche groote banken	274
Overzicht van den stand van de Rijksmiddelen..	275
Statistieken.	
Bankdisconto's — Geld- en wisselkoersen — Bankstaten.....	275—276

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Wederom was deze week de stijging van den post
„Diverse Rekeningen” aan de debetzijde van den week-
staat van De Nederlandsche Bank de voornaamste mutatie
van beteekenis voor de *geldmarkt*. De stijging beliep f 16
miljoen. Sedert het begin van het jaar is het bedrag van
dit verzamelhoofd gestegen met f 137 miljoen, hetgeen
een weekgemiddelde geeft van f 8½ miljoen. Sedert 1 April,
datum van de opheffing van de deviezengrens met Duitsch-
land, bedroeg de stijging f 49 miljoen, gevende een week-
gemiddelde van f 16 miljoen.

Het geldmarktverruimende effect van deze mutatie is
ten deele gecompenseerd door toeneming van den biljetten-
omloop, die sedert het begin van het jaar f 38 miljoen heeft
bedragen. Sinds 1 April heeft deze compenseerende factor
echter niet gewerkt: de circulatie is sindsdien met enkele
miljoenen afgenomen.

Op den *weekstaat* van De Nederlandsche Bank per 21
April vallen in het bijzonder op de goudonttrekking van
f 26 miljoen en de vermindering van de beleeningen met
f 6 miljoen, waartegenover het rechtstreeks bij de centrale
bank verdisconteerde schatkistpapier met f 11 miljoen
toenam, de hierboven vermelde post Diverse Rekeningen
met f 16 miljoen steeg en de billettencirculatie met f 11
miljoen verminderde. De creditsaldi „van anderen” namen
met f 5 miljoen toe.

Op de *obligatiemarkt* zijn per saldo de noteeringen niet
veel gewijzigd. De omzetten waren over het algemeen niet
groot, en van vraag van Duitsche zijde was weinig te be-
speuren. Opvallend was, dat obligatiën Nederlandsch-Indië
wat gedrukt waren.

De *aandelenmarkt* was in het algemeen gedrukt, waarbij
vooral Indische waarden, speciaal H.V.A., de leiding had-
den in de dalende tendens. Het is denkbaar, dat liquida-
ties, verband houdende met de nieuwe voorschriften in-
zake de vereffening van debetposities tegen onderpand
van certificaten van Amerikaansche shares, mede de oor-
zaak zijn van dien koersdruk. Opvallend is ook in deze
week weer geweest, hoezeer vrijwel alle Nederlandsche
industriële aandelen zich losmaken van de algemeene
beurstendens en vaak zelfs daartegenin hun stijgende be-
weging doorzetten.

HET BETALINGSVERKEER MET HET BUITENLAND.

In dit tijdschrift zijn in de afgelopen maanden reeds enige artikelen gewijd aan de vele en velerlei financiële en economische maatregelen, verband houdende met de deviezenrestrictie, de uitbreiding van het clearingverkeer met het buitenland en den deviezennoodmaatregel van 10 Mei 1940. Nu dezen dagen op dit gebied eenige besluiten van zeer ingrijpenden aard zijn afgekondigd, lijkt het niet ondienstig, deze maatregelen in hun onderling verband en samenhang aan een beschouwing te onderwerpen. Indien men bedenkt, dat aan deze materie reeds eenige boekdeelen zijn gewijd¹⁾, dan behoeft het geen betoog, dat, in het bestek van de beschikbare plaatsruimte in dit tijdschrift, deze beschouwing slechts zeer summier kan zijn.

De Deviezennoodmaatregel van 10 Mei 1940.

Op den dag, waarop in Nederland de oorlogstoestand intrad, werd de Deviezennoodmaatregel van 10 Mei 1940 afgekondigd. Deze behelsde een uitvoerverbod van alle vermogensbestanddeelen, welke als deviezen worden beschouwd (goud, zilver, edele metalen, buitenlandsch bankpapier, chèques, wissels e.d.), alsmede van buitenlandsche effecten; voorts een verbod voor ingezetenen om over hun in het buitenland berustende waarden te beschikken en een verbod voor niet-ingezetenen om over hun vermogen in Nederland te beschikken. Door dezen maatregel was practisch het geheele betalingsverkeer met het buitenland stilgelegd, vooral omdat geen instantie was aangewezen, die onthefing van de verbodsbepalingen kon verliezen.

De noodzakelijkheid van dezen maatregel lag voor de hand. Het directe gevolg van de oorlogsomstandigheden was, dat belangrijke bronnen, waaruit vorderingen op het buitenland plachten voort te vloeien, opdroogden. Het geheele overzeesche handels- en scheepvaartverkeer kwam tot stilstand, en de verbinding met Nederlandsch-Indië en andere landen, waaruit Nederland regelmatig inkomsten uit kapitaal en ondernemingswerkzaamheid putte, werd verbroken. Bovendien was ook de reeds beschikbare deviezenvoorraad aanzienlijk ingekrompen, doordat het onmogelijk was, over de in het buitenland aanwezige saldi en andere activa (waaronder ook het goud van De Nederlandsche Bank), die grootendeels door overheidsmaatregelen geblokkeerd waren, te beschikken.

De Deviezenverordening 1940.

De Deviezenverordening 1940, welke op 27 Juni 1940 den Deviezennoodmaatregel verving, had dan ook tot doel, den beschikbaren deviezenvoorraad en de beschikbaar komende deviezen in overeenstemming met het landsbelang te verdeelen over de verschillende mogelijke doeleinden, waarvoor de deviezen zouden kunnen worden aangewend, of, zoo noodig, voor de toekomst beschikbaar te houden. Daarbij moest men uiteraard komen tot reglementeering van het betalingsverkeer met het buitenland, teneinde ongewenschte afvloeiing van deviezen tegen te gaan.

Een belangrijk onderdeel van de Deviezenverordening vormden de maatregelen, genomen ter handhaving van de de wisselkoers, teneinde prijsstijging van importgoederen in, verband daarmee algemeen verhooging van het prijsniveau te voorkomen. Daarvoor was het noodig, de betalingen aan het buitenland te beperken tot het bedrag der beschikbare deviezen tegen de vastgestelde koers, en deze te verdeelen naar de urgentie hunner gebruiksmogelijkheden. Te dien einde is bepaald, dat de aan- en verkoop van deviezen uitsluitend

geschiedt voor rekening van De Nederlandsche Bank, die in deze hetzij rechtstreeks optreedt, hetzij door bemiddeling van door haar aangewezen Deviezenbanken. De Nederlandsche Bank stelt de aan- en verkoopkoers van de door haar aangewezen deviezen vast, op welke koersen zonder haar goedkeuring niet mag worden afgeveken.

Ter inventarisering van den deviezenvoorraad waren ingezetenen verplicht hun bezit aan goud, edele metalen, buitenlandsch bankpapier en buitenlandsche geldswaardige papieren (chèques, wissels e.d.) aan De Nederlandsche Bank aan te bieden en aan haar over te dragen. Bovendien moesten ingezetenen aangifte doen van hun bezit aan buitenlandsche effecten en buitenlandsche vorderingen.

De deviezencontrole omvatte uit den aard der zaak ook het goederen- en dienstenverkeer, voor zoover dit deviezen oplevert of behoeft.

Voor de naleving van de voorschriften der Deviezenverordening, en voor de verdeling der beschikbare deviezen zorgde het Deviezeninstituut door middel van een uitgebreid vergunningsstelsel.

Het clearingverkeer.

De Deviezenverordening 1940 was niet van toepassing op de handelingen, vallende onder de Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934, op welke wet de tot dusver getroffen clearingmaatregelen steunden. Zooals bekend, waren reeds vóór 10 Mei 1940 ten opzichte van landen, die een deviezencontrole hadden ingevoerd, clearingmaatregelen getroffen, en met sommige — o.a. Duitschland — clearingverdragen gesloten. Aangezien Nederland tot 10 Mei 1940 een vrij betalingsverkeer had, waren deze clearing, van Nederlandsch standpunt beschouwd, noodig ter bescherming van de belangen van Nederlandsche schuldeisers, wier vorderingen in de betreffende landen, tengevolge van de aldaar heerschende deviezenrestricties, niet normaal afgewikkeld konden worden.

Toen Nederland met ingang van 10 Mei zelf in den kring der landen met deviezenbeperking trad, betrof de wijziging in de algemeene gedragslijn wel de verhouding tot landen met vrij betalingsverkeer, maar niet die, te welker opzichte wgens hun deviezenbeperking reeds een clearing was ingesteld. Deze clearingen konden dus voorloopig onveranderd worden voortgezet.

Met een aantal landen met vrij betalingsverkeer kwamen echter, als gevolg van de Nederlandsche deviezenbeperking, nieuwe clearingregelingen tot stand. Voorts werden verschillende eenzijdige clearingen in tweezijdige omgezet en werd de tweezijdige beperkte (goederen)clearing met Duitschland een totale clearing, zoodat hier het clearingverkeer aanzienlijk werd uitgebreid.

De afwikkeling van het betalingsverkeer tusschen het bezette Nederlandsche gebied en de landen, waarmede het Deutsche Rijk clearingovereenkomsten gesloten heeft, geschiedt in toenemende mate via de Nederlandsch-Duitsche clearing en de clearing tusschen Duitschland en het betreffende land.

Nieuwe maatregelen per 1 April 1941.

Met ingang van 1 April 1941 zijn eenige belangrijke besluiten en verordeningen afgekondigd, welke in meerdere of mindere mate ingrijpende wijzigingen in de bestaande regeling van het deviezenverkeer hebben teweeggebracht, t.w.:

1. het Deviezenbesluit 1941;
2. het Geblokkeerde Markenbelastingbesluit 1941;
3. de verordening betreffende de opheffing van de deviezen grens tusschen het Deutsche Rijk en het bezette Nederlandsche gebied.

1. Het Deviezenbesluit 1941.

Hoewel dit Besluit, dat de Deviezenverordening 1940 en de Wet Internationaal Betalingsverkeer buiten werking stelt, in zijn 87 artikelen een groot deel van de be-

¹⁾ Mr. Dr. F. E. Schmey, Deviezenverordening met uitvoeringsbepalingen en Eerste aanvulling (bijgewerkt t/m 27 November 1940). Purmerend 1940.

palingen van genoemde oudere voorschriften, zij het met technische wijzigingen, heeft overgenomen, geeft het in beginsel blijk van een volledigen ommekeer in de positie van ons land in het internationale betalingsverkeer. Doordat die ommekeer in de positie van ons land in het internationale betalingsverkeer zich intusschen grotendeels reeds in de afgelopen maanden had voltrokken, valt deze thans op het eerste gezicht weinig op; bij rustige beschouwing neemt men dezen echter duidelijk waar.

In de periode van het in beginsel vrije betalingsverkeer werd de clearing ingesteld ter afweer van ongewenschte invloeden van de deviezenbepalingen elders. De Wet Internationaal Betalingsverkeer regelde de clearing als een abnormaal crisisverschijnsel. De Deviezenverordening kwam aanvankelijk in het overgangsstadium naast de clearing tot stand. Maar nu Nederland ten volle is betrokken in de sfeer der deviezenbepaling, wordt de clearing met de landen, die buiten het gebied liggen, waarop ons economisch leven thans grotendeels is georiënteerd, een integreerend deel van de deviezenregeling, en worden dus ook de bepalingen, welke de clearing beheerschen, in een en hetzelfde Besluit vervat als de deviezenvoorschriften in het algemeen.

Hoewel het Deviezeninstituut en het Nederlandsch Clearinginstituut uit den aard der zaak een afzonderlijke functie vervullen, viel er steeds een innige samenwerking tusschen beide instellingen te bespeuren, hetgeen alleszins begrijpelijk is. Immers, het Deviezeninstituut heeft tot taak, in samenwerking met De Nederlandsche Bank den aanwezigen deviezenvoorraad zoo goed mogelijk, overeenkomstig de economische behoeften van ons land, te verdeelen en afvloeiing van deviezen naar het buitenland tegen te gaan. Vandaar, dat — evenals in de Verordening van 1940 — de beschikkingsbevoegdheid zoowel voor ingezetenen als voor niet-ingezetenen over waarden, welke als deviezen kunnen worden aangemerkt, in het algemeen onderworpen is aan het verkrijgen van een vergunning van het Deviezeninstituut.

Het Nederlandsch Clearinginstituut zorgt voor de richtige uitvoering van de clearingregelingen, welke ten opzichte van of met de verschillende landen zijn getroffen en die, al naar gelang van de een- of tweezijdigheid der regelingen, de eenzijdige of wederzijdsche veroffening van schulden en vorderingen ten doel hebben. Bij een nadere beschouwing van de clearingregelingen en overeenkomsten valt het op, dat, hoe meer die regelingen het geheele betalingsverkeer met den clearingpartner omvatten, dus hoe sluitender het clearingsysteem is, des te minder voor de wederzijdsche betalingen vergunning van het Deviezeninstituut vereischt is. De clearing sluit dus de Deviezencontrole niet uit, zij is er veeleer een vereenvoudigd onderdeel van. Zij past in de sfeer, waarin wij ons, na den vermelden ommekeer, bevinden.

Technisch is bij deze voltooiing van den ommekeer op het gebied der internationale betalingen niet veel gewijzigd. Vervallen is echter de — onder de Verordening 1940 nog opengelaten — mogelijkheid voor niet-ingezetenen om zonder vergunning van het Deviezeninstituut ten behoeve van ingezetenen te beschikken over hun vorderingen op het binnenland of over hun binnenlandsche waarden. Het blijkt de bedoeling, dat het Deviezeninstituut het al of niet verlenen van zulk een vergunning afhankelijk zal stellen van het met de beschikking beoogde doel. Ingeval een niet-ingezetene *onverplicht* — de aanbiedingsplicht rust immers uitsluitend op ingezetenen — aan De Nederlandsche Bank goud of deviezen verkoopt, kan vergunning worden verleend tot crediteering op een vrije gulden rekening; crediteering in „Sperr“-gulden zou hier ook inderdaad onbillijk zijn, daar de buitenlander praktisch vrije deviezen verschaft.

2. Het Geblokkeerde Markenbelastingbesluit 1941.

Ook het tweede onderdeel van de nieuwe maatregelen brengt weinig anders dan een bevestiging en technische

verbetering van een reeds vigeerende regeling, nl. van het gelijknamige Besluit van 1940. Ook hier een reeds voltrokken wijziging van verhoudingen, volkomen passend in den ommekeer, dien wij hierboven signaleerden. Die ommekeer toch betrof niet alleen den overgang uit den kring der landen met vrij betalingsverkeer naar dien met deviezenrestrictie, maar tevens werd de barrière, door welke wij, als vrij deviezenland, van de landen met deviezenbepaling waren gescheiden, althans ten aanzien van het Deutsche Rijk, geleidelijk aan minder hoog, werden wij, met andere woorden, meer en meer in den kring van het Deutsche betalingswezer getrokken, en werd de transfer tusschen Nederland en Deutschland vrijer.

Reeds bij de Deviezenbekendmakingen No. 1 van 23 Juli 1940 en No. 3 van 29 Juli 1940 was de beschikkingsbevoegdheid van ingezetenen over hun beleggingen in Deutschland aanzienlijk verruimd. Daarbij was nl. bepaald, dat zij voortaan zonder vergunning van het Deviezeninstituut over hun „Sperr“-marktgoeden, enz., konden beschikken, voorzover de Deutsche deviezenbepalingen zich daartegen niet verzetten.

Op 30 October 1940 was voorts in Deutschland een autonome maatregel ter verruiming van het Nederlandsch-Deutsche betalingsverkeer afgekondigd (Runderlass 89). Afgescheiden van een verruiming van het reis- en grensverkeer, was nl. aan ingezetenen van het Deutsche Rijk zonder vergunning een kapitaalovermaking naar het bezette Nederlandsche gebied van RM 5.000 per maand toegestaan. Voorts was bepaald, dat vermogensopbrengsten, t.w. rente, dividenden, winstaandeelen, huren, pachten en soortgelijke regelmatig terugkeerende opbrengsten van in het Deutsche Rijk belegd Nederlandsch kapitaal, zonder vergunning van de Deutsche autoriteiten ten volle via de Nederlandsch-Deutsche clearing naar het bezette Nederlandsche gebied konden worden overgemaakt. Eveneens kon hierover in het Deutsche Rijk zonder vergunning worden beschikt. Tenslotte was nog bepaald, dat het overmaken naar het bezette Nederlandsche gebied van de tegenwaarde, verkregen bij vervreemding of delging van beleggingen in of vorderingen op Deutschland, op 1 November 1940 toebehoorende aan Nederlandsche ingezetenen, geoorloofd is, met vergunning van de Deutsche autoriteiten, welke op verzoek zou worden verleend. Het overmaken van in vreemde valuta of in vrije Rijksmarken verleende credieten was zonder vergunning toegestaan.

De mededeeling, dat de Nederlandsche crediteuren de hun toekomende vermogensopbrengsten ten volle zouden ontvangen, was op zichzelf beschouwd voor de houders van Deutsche obligatiën, welke een hooge rente dragen, een aangename verrassing. Het bleek echter spoedig, dat zij ernstig rekening moesten houden met de waarschijnlijkheid van een, weliswaar vrijwillige, renteconversie hunner stukken tot 4 pCt., zooals verschillende Deutsche debiteuren reeds aan hun crediteuren hebben aangeboden. Volgens een door de Vereeniging voor den Effectenhandel gedane mededeeling houdt zoodanige conversie verband met den wensch der autoriteiten in Deutschland, den rentevoet van in het buitenland geplaatste leeningen van Deutsche debiteuren in overeenstemming te brengen met den in Deutschland heerschenden rentevoet. Met het oog op de in vrijwel alle leeningsovereenkomsten aan de Deutsche debiteuren toegekende bevoegdheid de leeningen in haar geheel aflosbaar te stellen — in welk geval op grond van de Deutsche deviezenbepalingen de tegenwaarde in Rijksmarken tegen de te Berlijn geldenden officieelen wisselkoers kan bevrijdende worden gevonden den debiteer ter beschikking van de crediteuren wordt gesteld — staat er bij deze vrijwillige conversies practisch een stok achter de deur.

Bovendien was echter, tegelijk met deze laatste verruiming van het Duitsch-Nederlandsche kapitaalverkeer op 1 November 1940 in Nederland het *Geblokkeerde Markenbelas-*

tingbesluit 1940 afgekondigd. Dit besluit hield in, dat een Rijksbelasting geheven zou worden bij het overmaken van de tegenwaarde, verkregen bij vervreemding of delging der beleggingen in en vorderingen op Duitsland, op 1 November 1940 toebehoorende aan ingezetenen. Deze belasting, welke door middel van inhouding bij de uitbetaling werd geheven, zou bedragen 70 pCt. bij overmaking vóór en in 1941, 60 pCt. in 1942, 40 pCt. in 1943 en 20 pCt. in 1944; daarna zou de overmaking vrij van belasting zijn. Het was verboden de tegenwaarde op andere wijze te ontvangen dan door bemiddeling van het Nederlandsch Clearinginstituut.

De tegenwaarde kon ook aangewend worden tot aflossing van een schuld (schuldbevrijding) jegens een niet-ingezetene, woonachtig in Duitsland. In dit geval was de schuldeischer-ingezetene van de vervreemde of gedelge belegging verplicht, binnen 14 dagen bij den Inspecteur der Directe Belastingen, belast met de behandeling van de Geblokkeerde Markenbelasting, aangifte te doen, dat hij de tegenwaarde van zijn belegging in Duitsland gebruikt had om een schuld jegens een persoon, woonachtig in Duitsland, te voldoen. De belasting was niet verschuldigd bij de overmaking van loopende renten, huren, pachten en opbrengsten van coupons, dividenden en andere vermogensopbrengsten, welke op of na 1 Juli 1940 zijn vervallen. Voorts mocht de inning van de tegenwaarde vrij van belasting geschieden, indien het provenu werd aangewend voor bepaalde betalingen in Duitsland, mits niet verband houdende met het goederenverkeer.

Bij overgang op een ingezetene van den eigendom van een belegging of vordering bleef de voorwaardelijke belastingschuld verbonden aan het overgegene ¹⁾.

Het thans afgekondigde Geblokkeerde Markenbelastingbesluit 1941, dat in de plaats treedt van het Geblokkeerde Markenbelastingbesluit 1940, wijkt daarvan in sommige opzichten belangrijk af. Zooals hierboven uiteengezet, gold onder het Markenbelastingbesluit 1940 als criterium voor de belastbaarheid de overmaking uit Duitsland naar het bezette Nederlandsche gebied, maar was bij koop en verkoop tusschen ingezetenen geen belasting verschuldigd. Volgens het nieuwe besluit zijn de Deutsche beleggingen en vorderingen, ten aanzien van welke een natuurlijke of rechtspersoon, die in het bezette Nederlandsche gebied zijn woonplaats of gewoonlijk zijn verblijfplaats heeft of aldaar gevestigd is, op 1 November 1940 eigenaar, bezitter of schuldeischer was, op het oogenblik, waarop deze als zoodanig „terugtreedt”, onderworpen aan een ineens geheven belasting. Onder „terugtreeden” wordt in dit verband verstaan iedere handeling, welke er toe leidt, dat ten aanzien van de personen van den eigenaar, bezitter of

1) Uit een bekendmaking van de Vereeniging voor den Effectenhandel bleek, dat deze laatste bepaling ten aanzien van den handel in Deutsche effecten aldus moest worden uitgelegd, dat, indien een ingezetene aan een niet-ingezetene Deutsche effecten verkocht, deze ingezetene de belasting schuldig zou zijn, indien en voor zoover uit deze transactie direct of indirect een overmaking uit het Deutsche Rijk naar Nederland voortvloeide of had plaats gevonden. In verband hiermede heeft de Vereeniging voor den Effectenhandel bepaald, dat de handel in Deutsche fondsen zou geschieden onder de voorwaarde, dat de koper den verkoper vrijwaart voor de financiële gevolgen, welke voor den verkoper zouden kunnen voortvloeien uit hoofde van de geblokkeerde markenbelasting. Deze bepaling bracht den handel in Deutsche fondsen vrijwel tot stilstand. Weliswaar was bepaald, dat, indien een koop en verkoop van effecten tusschen ingezetenen voor hun rekening plaats vond, noch de koper, noch de verkoper belastingschuldig zou zijn. Aangezien men echter de risico's, welke aan de vrijwaring verbonden waren, niet kon overzien, vond er praktisch geen handel in deze waarden plaats.

schuldeischer aan de belegging of vordering het karakter van Deutsche belegging of vordering wordt ontnomen. Het gevaar, dat de belastingplicht aan de vordering blijft „kleven”, bestaat dus niet langer, daar de terugtreedende eigenaar zelf voor aangifte en voldoening van de belasting als hierna omschreven moet zorg dragen.

Onder het begrip „Deutsche beleggingen en vorderingen” vallen niet vorderingen wegens credieten, welke na 15 Juli 1931 in deviezen of in vrije Rijksmarken zijn verleend aan een persoon, die binnen het gebied van het Deutsche Rijk zijn woonplaats heeft of aldaar gevestigd is. (Voor de ingelijde gebieden gelden de respectievelijke data van inlijving). Evenmin vallen hieronder „Stillhalte”-vorderingen.

De belasting bedraagt 60 pCt. ingeval het terugtreeden plaats vindt vóór of op 31 December 1941, 40 pCt. in het jaar 1942 en 20 pCt. in het jaar 1943, daarna vrij.

Ieder, die op 1 November 1940 eigenaar, bezitter of schuldeischer van belastingplichtige beleggingen of vorderingen was, moet deze waarden jaarlijks, uiterlijk op 1 Mei van de jaren tot en met 1944, zonder bijzondere waarschuwing bij den inspecteur der Geblokkeerde Markenbelasting te 's-Gravenhage aangeven, telkens onder opgave van den stand dier waarden op den voorafgaanden 31sten December en van de intusschen in het verlopen kalenderjaar ingetreden veranderingen, waarna een aanslag volgt.

De opheffing van de deviezensgrens tusschen het Deutsche Rijk en het bezette Nederlandsche gebied.

In de op 1 April 1941 te deze zake verschenen Verordening is bepaald, dat de beperkingen en verbodsbepalingen vervat in het Deviezenbesluit 1941 niet gelden in het verkeer tusschen het bezette Nederlandsche gebied eenerzijds en de gebieden, waarvoor de Deutsche Deviezenwet en haar uitvoeringsverordeningen van kracht zijn anderzijds. Laatsbedoelde gebieden, waaronder behalve de ingelijde gebieden, zooals Elzas-Lotharingen, Luxemburg, Oostenrijk en het Sudetenland, ook het Protectoraat Bohemen en Moravië is begrepen, worden niet als buitenland en de aldaar gevestigde natuurlijke en rechtspersonen worden niet als niet-ingezetenen in den zin van het Deviezenbesluit 1941 beschouwd.

In aansluiting aan deze verordening heeft De Nederlandsche Bank bekend gemaakt, dat tengevolge van de opheffing van de deviezensgrens tusschen het bezette Nederlandsche gebied en Duitsland, het wederzijdsche betalingsverkeer zich in het algemeen wederom over de particuliere credietinstellingen, over de post enz. afwikkelt en dat de sedert langen tijd tusschen De Nederlandsche Bank en de Reichsbank overeengekomen waardeverhouding 100 R.M. = f 75.36 ook voor de toekomst bij omwisseling van bankbiljetten en munten geldt.

Hieruit volgt, dat het clearingverkeer tusschen Nederland en Duitsland met ingang van 1 April 1941 heeft opgehouden te bestaan. Ten aanzien van het clearingverkeer met andere landen, dat over de Duitsch-Nederlandsche clearing werd afgewikkeld, blijft de clearingrekening „Berlijn” van het Nederlandsche Clearinginstituut bij de Deutsche Verrechnungskasse voortbestaan.

Zooals bekend, wordt de stand der clearingen met de verschillende landen in den laatsten tijd niet meer gepubliceerd. Gelet op de ontwikkeling van het goederenverkeer tusschen Nederland en Duitsland, lijkt het waarschijnlijk, dat de clearingrekening met een saldo te onzen gunste zal zijn afgesloten, omtrent de vereffening waarvan geen nadere mededeelingen zijn gedaan.

Tengevolge van de opheffing van de deviezensgrens met Duitsland kunnen alle wederzijdsche betalingen zoomede de in- en uitvoer van betaalmiddelen van elken aard in guldens of marken thans zonder deviezenvergunning geschieden. Bij beschikkingen ter zake van beleggingen en vorderingen in Duitsland moeten echter de bepalingen van de Geblokkeerde Markenbelasting in aanmerking worden genomen.

De opheffing van de deviezen grens opent voor inwoners van het Deutsche Rijk de mogelijkheid, zonder vergunning in Nederland beleggingswaarden te verwerven. Op grond van het Deviezenbesluit 1941 is voor den aankoop van binnenlandsche fondsen door niet-ingezetenen een vergunning van het Deviezeninstituut vereischt. Aangezien inwoners van het Deutsche Rijk niet als niet-ingezetenen worden beschouwd, is voor hen geen vergunning voor den aankoop in Nederland van binnenlandsche fondsen noodig. Echter worden als buitenlandsche fondsen beschouwd, waarvan de aankoop niet zonder vergunning kan geschieden, zgn. Deutsche „Auslandsbonds”, die niet in het bezette Nederlandsche gebied zijn uitgegeven, zoomede rentegevende en niet-rentegevende obligatiën ten laste van de Konversionskasse für Deutsche Auslandsschulden. Bovendien zijn op grond van een op 8 April ll. afgekondigd besluit van den Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën (Beursvoorschriften 1941) certificaten van Amerikaansche aandelen, welke tot dusver als binnenlandsche fondsen werden beschouwd, met ingang van 1 Mei 1941 als buitenlandsche fondsen aangewezen. Voor het vervreemden van deelnemingen in binnenlandsche ondernemingen, waarvan de koopprijs meer dan f 100.000 bedraagt, is een vergunning van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied vereischt en wel op grond van de Verordening van 24 Maart 1941 op het Vervreemden van ondernemingen en bedrijven aan buitenlanders, welke verordening niet onder het Deviezenbesluit valt en mitsdien nog van kracht is.

Ten aanzien van het wederzijdsche goederenverkeer tusschen Nederland en Duitschland was reeds einde 1940 een verruiming ingetreden door het laten vervallen van de heffing van invoerrechten. Bij den invoer van goederen uit Duitschland behoeven nog slechts het statistiekrecht en de invoerbelasting, welke in de plaats is getreden van de omzetbelasting, te worden betaald. Hoewel de bepalingen van het Deviezenbesluit 1941 omtrent den invoer en den uitvoer van goederen ten opzichte van het goederenverkeer met Duitschland niet meer toepasselijk zijn, blijven de uitvoer en in sommige gevallen ook de invoer niettemin onderworpen aan het verkrijgen van een consent van het Crisis-Uitvoerbureau, resp. koopvergunning van het Crisis-Invoerbureau.

De vraag kan worden gesteld, welken invloed de jongste deviezenmaatregelen en in het bijzonder de opheffing van de deviezen grens voor ons land zouden kunnen hebben.

In het algemeen gesproken zou men het als een voordeel kunnen beschouwen, dat door de afschaffing van de Nederlandsch-Duitsche clearing het vrije betalingsverkeer gedeeltelijk is hersteld. Een praemisse voor het normaal functionneeren van een vrij betalingsverkeer is echter het in evenwicht zijn van de betalingsbalans tusschen de betreffende landen. Dit dringt onder de huidige omstandigheden nog meer, nu verrekening van een eventueel batig saldo der betalingsbalans, b.v. door goudzendingen, niet mogelijk is en een multilateraal verrekensstelsel, waardoor overschotten van het eene land met tekorten van het andere land verrekend zouden kunnen worden, nog niet bestaat.

Indien men zich nu beperkt tot een beschouwing van de vermoedelijke ontwikkeling van het goederenverkeer tusschen Nederland en Duitschland, en dus wederzijdsche vorderingen wegens diensten- en kapitaalverkeer buiten beschouwing laat, en daarbij in aanmerking neemt, dat het prijsniveau voor goederen (en effecten) in Duitschland hooger schijnt te zijn dan hier te lande en dat de Deutsche exporteurs een begrijpelijke voorkeur ervoor aan den dag zullen leggen, hun afzetgebied zoveel mogelijk in landen met vrij betalingsverkeer te zoeken, dan lijkt, ook wanneer men de contrôle van de Crisis-In- en Uitvoerbureaux verwaarloost, de conclusie gewettigd, dat onze exporten naar Duitschland de importen uit dat land zullen overtreffen. Het marktgevoel, dat daardoor ontstaat, zal in

verband met de vaste waardeverhouding tusschen den gulden en de mark (100 RM = f 75.36), die practisch het karakter van een Muntunie heeft, aan De Nederlandsche Bank worden aangeboden. De hieruit voortvloeiende vergroting van de geldcirculatie zal normaliter een stijgende tendens van het prijsniveau in het bezette Nederlandsche gebied veroorzaken en zeer waarschijnlijk dus een aanpassing van ons prijsniveau aan het in Duitschland geldende tweeegebrenge.

S. ROSENBERG.

BEURSVOORSCHRIFTEN 1941 TEN AANZIEN VAN CERTIFICATEN VAN AMERIKAANSCH AANDEELEN.

Doordat men hier te lande Amerikaansche aandelen niet in den origineelen vorm verhandelt, maar in den vorm van certificaten, uitgegeven door Nederlandsche administratiekantoren, die de aandelen op hun naam hebben doen inschrijven, kon bij de heropening der Effectenbeurs in den afgelopen zomer de handel in deze certificaten worden hervat en konden deze stukken als binnenlandsche fondsen worden aangemerkt. Immers, eenig contact met een buitenlandsche beurs of eenig gebruik als deviezenopleverende waarde was onmogelijk, daar het administratiekantoor noch tot aanmaak van nieuwe, noch tot roeyement van bestaande certificaten kon overgaan, aangezien invoer van meerdere aandelen onmogelijk was en het ingeschreven aandelenbezit der administratiekantoren door regeeringsmaatregelen was geblokkeerd.

De hoeveelheid Amerikaansche aandelen, die het Nederlandsche publiek in totaal kon bezitten, was dus bepaald door het aantal certificaten, dat op 10 Mei 1940 uitstond. Er kon niets bijkomen en niets afgaan. De koersontwikkeling was dan ook in het geheel niet meer verbonden met die op buitenlandsche beurzen; weliswaar oefende de notering elders eenigen, voornamelijk psychologischen invloed uit, maar het ontbreken van elke arbitragemogelijkheid heeft tengevolge, dat aanzienlijke koersverschillen tusschen de Nederlandsche en de Amerikaansche beurzen duurzaam kunnen bestaan.

De groote liquiditeit van vele vermogens en de vraag naar belegging in aandelen, waaronder zeker ook Amerikaansche, leidden dan ook voor het in beperkte mate aanwezige materiaal van certificaten van Amerikaansche shares tot een koersstand, die de theoretische pariteit New York aanzienlijk te boven ging. Menigeen, die de simpele oorzaak van deze afwijking van een niet-effectieve pariteit niet zag, leidde daar ten onrechte een „dollarkoers” uit af, welke boven de officieele notering van f 1.88 zou liggen. Deze volkomen ongemotiveerde gevolgtrekking zou tot allerlei onjuiste geruchten omtrent een depreciatie van den Nederlandschen gulden kunnen leiden, hetgeen niet in het belang van een rustige ontwikkeling van het economische leven en van een gezond prijsniveau zoude zijn. Het is dan ook vermoedelijk op dezen grond, dat men deze schijnbare dispariteit niet langer van dag tot dag in alle publiciteitsorganen wil zien tentoongesteld.

Wanneer men het hierboven genoemde motief tot uitgangspunt neemt, kunnen de bezwaren, verbonden aan de notering der certificaten, slechts worden ondervangen, door de koersen te doen verdwijnen uit de officieele notering in de Prijscourant der Vereeniging voor den Effectenhandel, want de koersvorming zelve, zooals deze uit vraag en aanbod voorkomt, kan zich op den duur niet laten dwingen. Het verwijderen uit de officieele notering brengt echter met zich, dat de betreffende fondsen niet langer kunnen dienen tot onderpand van geldleeningen. De moeilijkheid was nu, voor de kwestie der onderpanden een redelijke oplossing te vinden, want met een in den loop der tijden gegroeid systeem kan niet plotseling worden gebroken, zonder een totale ontwrichting te weeg te brengen.

Men had de geldleeningen, welke tegen onderpand van certificaten van Amerikaansche aandelen waren verstrekt, zonder meer kunnen blokkeeren. Dit zou echter voor de geleekers, zoodat deze methode, o.i. terechto, niet hebbe gevolgd. Men heeft dan ook gezocht naar een tusschenvorm, waarbij de belangen van geldgevers en geldnemers zooveel mogelijk werden gecoördineerd.

De Beursvoorschriften 1941 bevatten in een twintigtal artikelen de technische uitvoering van deze materie. In artikel 17 is bepaald, dat het met ingang van 1 Mei 1941 aan een ieder verboden is, koersen van certificaten van Amerikaansche aandelen te publiceeren of er toe mede te werken, dat deze worden gepubliceerd. Hiermede is dus aan den eisch tot verwijdering uit de officieele notering voldaan.

Ten aanzien van de onderpanden is allereerst als wettelijk algemeen voorschrift bepaald, dat ieder verplicht is, voor zoover mogelijk, het uit certificaten bestaande onderpand te vervangen door andere zekerheid of andere waarden, die na 1 Mei 1941 in de zekerheid blijven, dan wel zijn debetsaldo zoodanig te verminderen, dat de certificaten van Amerikaansche aandelen vrij komen te liggen. Voor de minder kapitaalkrachtige geldnemers is een geleidelijke afwikkeling voorzien, waarbij eenzijdig de waarde van de onderpanden tegen den begin April jl. te New-York geldenden koers, omgerekend tegen 1.88, werd vastgelegd, terwijl daarnaast werd bepaald, dat de certificaten van Amerikaansche aandelen voor 31 December 1941 geheel uit de onderpanden moeten zijn verdwenen. Op deze wijze werd het risico van gedaante verandering, opzichte van de geldnemers. Het valt niet te ontkennen, dat deze eischen voor minder kapitaalkrachtige geldnemers tamelijk zwaar zijn, hetgeen uit het onderstaande nader moge blijken.

De hernieuwde vaststelling van de waarde der onderpanden op basis van den wisselkoers van 1.88 brengt een aanvulling van het surplus met zich mede. Bovendien is bepaald, dat het surplus uitsluitend moet worden verstrekt in officieel genoteerde fondsen, en wel vóór 23 April 1941. (Alhoewel niet nadrukkelijk vermeld, is het uiteraard in overeenstemming met den geest van de voorschriften, indien aan de surplus-eischen in den vorm van geld, dus door inkrimping van het debetsaldo, wordt voldaan). Dit is dus de eerste bezwarende bepaling voor den geldnemer. Voorts is een geleidelijke afwikkeling van het debetsaldo ontworpen, in dier voege, dat het saldo uiterlijk 31 December 1941, door middel van voorgeschreven maandelijksche aflossingen, moet zijn afbetaald. Deze algeheele aflossing op betrekkelijk korten termijn is de tweede bezwarende bepaling voor minder kapitaalkrachtige geldnemers.

Naast de afwikkeling der onderpanden, zooals deze in de Beursvoorschriften is omschreven, bestaat in de praktijk nog een andere mogelijkheid om tot het „vrij” maken van de betreffende certificaten te geraken. Men kan het debetsaldo nl. door verkoop ter beurze verminderen. Tot 1 Mei 1941 kan dit op de gewone wijze tegen de officieele notering geschieden. Na dien datum blijft verdere afwikkeling door verkoop ter beurze mogelijk, zij het ook op beperkende voorwaarden en zonder dat koerspublicatie zal mogen geschieden. Vermoedelijk heeft men voor degenen, die in liquiditeitsmoeilijkheden verkeeren, de mogelijkheid open willen houden, ook na 1 Mei hun posities op deze wijze in te krimpen.

Tengevolge van de hierboven besproken bepalingen zullen de minder kapitaalkrachtige geldnemers moeite hebben om aan surplus-eischen en aflossingsverplichtingen te voldoen, zoodat, al dan niet officieele, liquidaties tot op zekere hoogte onvermijdelijk zullen blijken. Het is echter onmogelijk, een oordeel omtrent den omvang van de vermoedelijke liquidaties uit te spreken. In de eerste plaats is het niet bekend, welk deel van het totaal bedrag

aan certificaten, hetwelk op ruim f 600 miljoen wordt begroot, dient tot onderpand van geldleeningen, en in de tweede plaats is het aantal „zwakke houders” volmaakt onbekend. Hoe dit echter ook zij, als onmiddellijk gevolg van de Beursvoorschriften wordt een geconstateerd (de overige op de beurs van invloed zijnde factoren buiten beschouwing gelaten). Deze koersdruk is echter van tijdelijken aard; zoodra de vereischte aanpassing is gevonden, zal hij teniet worden gedaan.

Het verbod van handel heeft, afgezien van een vermindering omzet ter effectenbeurze, als zoodanig op geld- en kapitaalmarkt geenerlei invloed. Anders staat het met het feit, dat, tengevolge van de nieuwe beursvoorschriften, het geheele bezit aan certificaten uiteindelijk wordt geblokkeerd, bezien de stukken nòch kunnen worden beleend, nòch door verkoop ter beurze liquide kunnen worden gemaakt. Daardoor wordt de latente koopkracht, welke in officieel genoteerd effectenbezit is belichaamd, tenietgedaan, hetgeen op den duur wel degelijk eenigen invloed kan uitoefenen op geld- en kapitaalmarkt. Deze invloed gaat in de richting van deflatie.

S. W. PRINS.

DE RIJKSMIDDELEN OVER MAART 1941.

Algemeen beeld.

Uit het overzicht van den stand der Rijksmiddelen, dat in dit nummer is opgenomen, blijkt, dat de niet-directe heffingen in Maart 1941 tezamen f 46.662.600 hebben opgeleverd, tegen f 35.202.100 in de gelijknamige maand van het vorige jaar. De vooruitgang ad f 11.460.500 is vrijwel geheel te danken aan een tweetal nieuwe heffingen, t.w. de loonbelasting en de waardevermeerderingsbelasting, die respectievelijk f 11.027.100 en f 38.600 der 's Rijks schatkist hebben opgeleverd. De totale opbrengst van de resterende middelen verschilt dan ook niet veel van die van Maart 1940. Niettemin bewoog het meerendeel zich in stijgende richting. Bij sommige was de stijging zelfs belangrijk; wij noemen slechts den suiker- en den tabaksaccijns en de successierechten. Dat het eindcijfer niet gunstiger is, is dan ook uitsluitend te wijten aan de invoerrechten, die een vermindering met f 9.637.600 vertoonden. Daarnaast gaven ook het statistiekrecht en de omzetbelasting een lager opbrengstcijfer te zien.

De totale ontvangsten van het eerste kwartaal bedragen f 136.092.600 tegen f 111.804.300 in het vorige jaar. Ook hier valt de vergelijking over vrijwel de geheele linie ten voordeele van het loopende jaar uit. Veertien middelen gaven gezamenlijk een accres van f 49.030.000; hiervan komen resp. rond f 18,8 miljoen en f 11,3 miljoen op rekening van de loonbelasting en den tabakaccijns. De drie overblijvende middelen liepen tezamen terug met f 24.741.700, waarvan niet minder dan f 24,2 miljoen door de daling der invoerrechten werd veroorzaakt.

Loonbelasting.

Gelijk reeds in het vorige overzicht werd verondersteld, heeft de loonbelasting ditmaal belangrijk meer opgebracht dan in de eerste maand van haar heffing. Bedroeg de ontvangst toen nog slechts f 7.742.300, ditmaal kon f 11.027.100 worden geboekt. Omtrent den verderen loop van dit middel valt uiteraard nog niets te voorspellen.

Invoerrechten.

Op de diepe inzinking, die de invoerrechten vertoonden, wezen wij reeds. Een teruggang van f 9.637.600 is wel heel groot. Nu waren de ontvangsten in de maand Maart van het vorige jaar ongetwijfeld abnormaal hoog, maar de opbrengst van de afgelopen maand (f 1.599.600) is dan ook een minimum-record. Moesten de invoerrechten door

de beperking van het internationale verkeer reeds menige veer laten, de thans ingetreden verlaging is een gevolg van de bepalingen van het besluit d.d. 16 December No. 241/40, krachtens hetwelk, met ingang van 1 Januari 1941, van Duitsche goederen geen invoerrechten meer worden geheven. Slechts indien de goederen belast waren met een specifiek invoerrecht, verband houdende met den accijns op gedistilleerd, houtgeest, suiker, bier, geslacht of zout, wordt een bedrag, equivalent aan den accijns, geheven.

Het statistiekrecht daalde met f 109.000. Toch was de ontvangst (f 129.100) hooger dan in de drie voorafgaande maanden.

Accijnzen.

Dat de verbruiksheffingen, met name de accijnzen, den laatsten tijd rijkelijk vloeien, behoeft niet te verwonderen, indien men de lange reeks van fiscale maatregelen nagaat, die met betrekking tot deze bronnen van inkomsten zijn genomen. Toch laten deze maatregelen nog slechts ten deele hun invloed gevoelen. Over het eerste kwartaal hebben de accijnzen reeds f 19.645.400 meer verschaft dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Wat den zoutaccijns betreft, die met f 264.900 vooruitging, is wel het tarief verhoogd, doch treedt de verzwaarde heffing eerst in werking met 1 April jl. De stijging van de afgelopen maand vindt dan ook haar oorzaak in de belemmering van den uitvoer, waardoor de aanzuivering der crediettermijnen veelal in contanten moet geschieden. De geslachtaccijns is door het verminderen der slachtingen weer tot meer normale proporties afgedaald; de opbrengst kwam slechts f 30.500 uit boven die van dezelfde maand van 1940. Daarentegen was de wijnaccijns hoog; de ontvangst beliep f 660.100 of f 145.000 meer dan in Maart 1940. Gelijk reeds in het vorige maandoverzicht werd opgemerkt, is de toeneming toe te schrijven aan de overgangsbepalingen van de nieuw getroffen regeling, als gevolg waarvan verschillende verschuldigde accijnsbedragen vervroegd binnenkomen. Ook heeft een aanzuivering van achterstallige termijnen plaats gehad. Hoewel de gedistilleerdaccijns niet meer zulke exorbitante opbrengsten geeft als in het laatste kwartaal van het vorige jaar, blijft het peil hoog. Ditmaal werd f 3.581.100 ontvangen, hetgeen een vooruitgang met f 596.800 beteekent. Het verbruik is blijkbaar belangrijk toegenomen. Hetzelfde geldt van het bier, dat ditmaal f 903.300 aan accijns opleverde. Vergeleken met Maart 1940 is de ontvangst gestegen met f 170.900, hetgeen zijn oorzaak niet kan vinden in de met ingang van 1 Februari jl. ingevoerde verhooging van het tarief met bijna 50 pCt., aangezien de accijns eerst verschuldigd is uiterlijk op den 20sten van de derde maand na die, waarin de aangifte is gedaan. Dat de suikeraccijns een surplus van f 1.008.400 opleverde, is voor een belangrijk deel te danken aan de omstandigheid, dat de 10 opcenten, die van 1 Maart 1940 af worden geheven, en die aanvankelijk aan het Leeningfonds ten goede kwamen, thans onder de gewone ontvangsten worden verantwoord. Tenslotte trekt de tabakaccijns de aandacht door het bijzonder hooge opbrengstcijfer der afgelopen maand (f 8.223.400). De vooruitgang beliep niet minder dan f 4.851.400. Hier doen de sedert 1 Augustus 1940 ingevoerde tariefsverhogingen hun invloed gevoelen. Ook werden, met het oog op de met ingang van 1 April jl. in werking getreden verhooging van den accijns, nog zooveel mogelijk zegels van het oude tarief aangevraagd, die veelal, wegens gemis aan crediet, contant moesten worden betaald.

Andere indirecte heffingen.

De omzetbelasting gaf f 456.100 minder dan in Maart 1940, wegens teruggaaf over voorraden, welke op 1 Januari jl. aanwezig waren. Gerekend over drie maanden heeft het loopende jaar echter reeds f 4.607.200 meer opgeleverd

dan het vorige. Intusscher is met ingang van 1 Januari jl. weder een geheel gewijzigde regeling ingevoerd, die belangrijke extra-baten belooft en waarvan de volgende maanden wel de sporen zullen dragen. Ook de couponbelasting gaf een stijging te zien (van f 58.500); de eerste drie maanden wijzen echter tezamen een nadeelig verschil aan van f 254.600.

De conjunctuurgevoelige heffingen wisten zich eenigszins te herstellen. De zegelrechten stegen met f 170.800, waarvan f 112.700 is te danken aan een ruimer vloeien van de beursbelasting. Ook bij vergelijking met de voorafgaande maanden maken de zegelrechten geen kwaad figuur. Hetzelfde geldt van de registratierechten, die f 405.100 meer opleverden dan in Maart 1940 en ook meer verschaften dan in de voorafgaande maanden van het loopende jaar. Het peil van het laatste kwartaal van 1940 werd echter bij lange na niet bereikt. De successierechten waren ditmaal hoog, evenals trouwens in Februari jl. De ontvangst ad f 6.103.100 kwam f 2.844.200 boven die van Maart 1940 uit. Er worden 15 nieuwe opcenten geheven; bovendien betreft het hier een wisselvallige heffing, waarop weinig peil is te trekken. De waardevermeerderingsbelasting bracht f 38.600 op (in de eerste maand der heffing f 21.200). De belasting op gouden en zilveren werken steeg van f 63.400 tot f 113.400, als gevolg van de gestegen vraag naar edelmetaalvoorwerpen.

Directe belastingen.

Over de directe belastingen kunnen wij ditmaal kort zijn. Zoolang het nieuwe belastingjaar zijn invloed nog niet doet gevoelen en de onthellingen op de loopende aanslagen in de inkomstenbelasting en in de opcenten op de Gemeentefondsbelasting, samenhangende met de invoering der loonbelasting, niet zijn vastgesteld, valt in deze middelengroep niet veel te beleven. Alleen de grondbelasting maakt een uitzondering. Dank zij het inhalen van de vertraging in de aanslagregeling en de invoering van 100 extra-opcenten, is het zuivere kohierbedrag thans gestegen tot f 11.006.700, hetgeen een voordeelig verschil beteekent van f 7.472.400 bij den stand van het overeenkomstige dienstjaar op ultimo Maart 1940. De inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I vertoonen minder belangrijke verschillen. De opcenten op de Gemeentefondsbelasting staan thans te boek voor f 11.104.900, doch, zooals reeds hierboven werd opgemerkt, moet rekening worden gehouden met de onthellingen in verband met de invoering der loonbelasting. Het zuivere kohierbedrag van de winstbelasting steeg in de afgelopen maand van f 8.343.700 tot f 11.682.100. Administratief moet hierop echter in mindering worden gebracht de negatieve opbrengst van de dividend- en tantiëmebelasting ad f 1.393.800, zijnde de op de laatstgenoemde, thans opgeheven, heffing plaats gehad hebbende terugbetalingen.

AANTEKENINGEN.

DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN 1940.

In het Maartnummer van het Bulletin Mensuel de Statistique van den Volkenbond komen eenige gegevens voor betreffende den in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië, waardoor het mogelijk is om na te gaan, hoe de buitenlandse handel van ons overzeesche gebied zich gedurende het afgelopen jaar heeft ontwikkeld. Wij beschikken hierbij echter slechts over de cijfers van de totale waarde van den in- en uitvoer en moeten ons dus van beschouwingen over samenstelling, herkomst en bestemming van dien handel grootendeels onthouden.

De uitvoerwaarde.

De totale waarde van den uitvoer van Nederlandsch-

Indië beliep in 1940, volgens deze gegevens, 933 miljoen gulden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het beloop van de uitvoerwaarde gedurende de laatste jaren:

Uitvoer van Nederlandsch-Indië in miljoenen gulden.

1935	505.3
1936	630.7
1937	1.012.3
1938	714.4
1939	774.8
1940	933.0

Vergeleken met de voorafgaande jaren toont het bedrag, dat Indië in het afgelopen jaar voor den uitvoer van zijn producten ontving, een aanzienlijken vooruitgang; in de laatste tien jaar wordt het alleen door het uitvoercijfer in het, voor Indië buitengewoon gunstige, jaar 1937 overtroffen.

Hoewel wij niet over gegevens betreffende de samenstelling beschikken, valt uit het algemeen beloop van de ontwikkeling op de grondstoffenmarkten af te leiden, dat vooral de toenemende opbrengsten van den uitvoer van aardolieproducten, rubber en tin tot de stijging van de uitvoerwaarde zullen hebben bijgedragen. Volgens ruwe schatting bracht de uitvoer van deze drie grondstoffen ongeveer drie vijfde gedeelte van de totale uitvoerwaarde in 1940 op.

Ook de bestemming van den Indischen uitvoer heeft vanzelfsprekend aanzienlijke veranderingen ondergaan, waarbij het wegvallen van het grootste deel van den afzet naar Europa in hoofdzaak gecompenseerd is door een aanzienlijke stijging van het aandeel van de Vereenigde Staten en Singapore in den uitvoer van Nederlandsch-Indië. Zooals bekend, poogt Japan in het bijzonder, door middel van het sluiten van een handelspolitieke overeenkomst met Indië, zich een grooter aandeel in den uitvoer te verzekeren.

Wat het beloop van de waarde van den uitvoer over de verschillende maanden van het jaar betreft, zien wij het volgende beeld (ter vergelijking geven wij ook de cijfers voor 1939):

Uitvoer van Nederlandsch-Indië in miljoenen gulden.

	1939	1940
Januari	65.8	83.0
Februari	57.3	76.1
Maart	64.6	91.7
April	59.7	77.0
Mei	59.6	77.7
Juni	59.1	71.6
Juli	65.7	88.9
Augustus	61.5	73.3
September	78.1	74.3
October	79.9	78.2
November	64.2	64.8
December	59.3	76.4

In het algemeen is sinds het uitbreken van den oorlog in September 1939 het beloop van den Indischen uitvoer vrij wisselvallig geweest, hetgeen, naast de aanzienlijke verschuivingen in de vraag naar Indische producten, wel voornamelijk in verband zal staan met de voortdurend veranderende situatie op scheepvaartgebied. Wel zijn de uitvoercijfers in de eerste maand van ieder kwartaal in het algemeen hooger dan in de overige maanden, hetgeen grootendeels het gevolg is van de — in verband met de huidige werking van het restrictiestelsel — hoogere rubberverschepingen in die maanden.

De invoer.

In 1940 voerde Indië voor een waarde van 445 miljoen gulden in.

Invoer van Nederlandsch-Indië in miljoenen gulden.

1935	277.9
1936	287.3

1937	516.0
1938	497.4
1939	518.1
1940	445.0

Zooals uit bovenstaande tabel blijkt, was de waarde van den invoer van Nederlandsch-Indië in 1940 ongeveer 73 miljoen gulden lager dan in 1939. Indië heeft dus in het afgelopen jaar minder goederen geïmporteerd; in hoeverre hierbij bovendien nog gerekend moet worden met een prijsstijging der geïmporteerde goederen, valt moeilijk te zeggen. Sommige invoerproducten zullen ontegenzeggelijk aanzienlijk in prijs gestegen zijn, maar anderzijds zal ook wel een deel van de hooger geprijsde invoerartikelen uit Europa vervangen zijn door goedkoopere import uit het Verre Oosten. Door het grootendeels uitvallen van Europa, en met name Nederland, als leverancier, is de verdeling naar de landen van herkomst uiteraard sterk gewijzigd. Vooral de Vereenigde Staten en Japan zijn als importeurs in Indië naar voren gekomen. Zoo bedroeg in September, voor welke maand wij over eenige nadere gegevens beschikken ¹⁾, het aandeel van Japan in de totale invoerwaarde ruim 31 pCt., tegen gemiddeld bijna 23 pCt. in 1937/1938, terwijl de Vereenigde Staten in September 1940 bijna 30 pCt. van de invoerwaarde leverden tegen een gemiddelde van bijna 13 pCt. in 1937/1938.

Volgt men de ontwikkeling per maand, dan is de invloed van de politieke gebeurtenissen op den Indischen invoer duidelijk na te gaan. Na een toenemenden invoer in de maanden kort vóór het uitbreken van het Europeesch

Invoer van Nederlandsch-Indië in miljoenen gulden.

	1939	1940
Januari	27.6	54.4
Februari	30.9	46.8
Maart	41.1	42.3
April	36.2	43.1
Mei	43.0	44.5
Juni	50.5	29.7
Juli	53.2	30.1
Augustus	55.7	27.9
September	54.5	34.1
October	38.5	30.5
November	39.3	27.9
December	47.6	33.7

conflict in September 1939, gevolgd door een vrij belangrijke daling in October en November van dat jaar — hoofdzakelijk door tijdelijke stagnatie in de scheepvaartverbindingen — bleef de invoer gedurende de eerste vijf maanden van 1940 boven het peil van dezelfde periode in 1939. Na Mei 1940, toen de verbinding van het Rijk in Europa met zijn overzeesche gebiedsdeelen verbroken werd, daalde het bedrag van den invoer sterk, en bedroeg per maand gemiddeld nog slechts ruim 30 miljoen gulden, tegen ruim 44 miljoen gulden in de periode Januari t.e.m. Mei 1940.

Uitvoersaldo van Nederlandsch-Indië.

	In miljoenen gulden	In procenten van het totale uitvoerbedrag
1935	227.4	45.0
1936	343.4	54.4
1937	496.3	49.0
1938	217.0	30.4
1939	256.7	33.1
1940	488.0	52.3

Uitvoersaldo.

Gegeven het hierboven geschetste beloop van den in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië in 1940 is het uitvoer-

¹⁾ Ontleend aan een persbericht (N.R.C. 24 Februari 1941) betreffende het verslag der Nederlandsche Handel-Maatschappij te Batavia.

saldo — een voor de Indische volkshuishouding, gezien de economische structuur van het land, zoo belangrijke grootheid — in het afgelopen jaar sterk gestegen, nl. van 256.7 miljoen gulden in 1939 tot 488 miljoen gulden.

Het buitengewoon gunstige uitvoersaldo in 1937 — het hoogste sinds 1928 — werd derhalve in 1940 bijna benaderd, terwijl ook het verhoudingspercentage van het uitvoersaldo uitgedrukt in den totalen uitvoer aanzienlijk is toegenomen.

Samenvatting.

Bovenstaande, bij gebrek aan meer gegevens zeer beknopte beschouwing betreffende den Indischen buitenlandschen handel in het afgelopen jaar, wekt wel den indruk, dat de ontwikkeling van de handelsbalans in 1940, ondanks de talrijke politieke gebeurtenissen, waardoor ook het economisch leven van Nederlandsch-Indië voor vele problemen werd gesteld, gunstig is geweest.

Het Indische exportapparaat heeft — zooals uit de totale uitvoercijfers blijkt — de sterk gestegen vraag naar sommige voortbrengselen van het land weten te benutten. Welleidde de gewijzigde situatie voor de verschillende grondstoffen en voedingsmiddelen ook voor sommige Indische uitvoerproducten — bijv. copra en koffie — tot moeilijkheden bij den afzet, en nam tevens in het algemeen het ingrijpen van de overheid of andere centrale instanties toe, zoodat volgens recente berichten ¹⁾ eind 1940 ongeveer 80 pCt. van den Indischen uitvoer door de overheid of een andere organisatie met monopolistisch karakter werd gecontroleerd.

De invoer werd noodzakelijkerwijze verminderd, terwijl naar alle waarschijnlijkheid ook het streven naar zelfvoorziening op sommige gebieden zal zijn toegenomen.

Zowel wat den afzet van goederen als wat het betrekken van de benodigde invoerartikelen betreft, is er een toenemende oriëntering op de landen rondom den Pacific, waarbij vooral de Vereenigde Staten een steeds belangrijker handelspartner voor Indië worden. Bovendien is Indië, meer nog dan vroeger, afhankelijk geworden van de ontwikkeling in de Vereenigde Staten, daar de economische toestand in dat land momenteel voor de positie van talrijke Indische grondstoffen van beslissende beteekenis is.

Het vraagstuk van de beschikbare scheepsruimte, tenslotte, was in 1940, en is momenteel nog, een factor van groote beteekenis voor het beloop van den buitenlandischen handel van Nederlandsch-Indië.

W.

¹⁾ Zie blz. 272.

OVERHEIDSMATREGELEN OP ECONOMISCH GEBIED.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Electrotechnische Industrie. Nadere voorschriften van het Rijksbureau voor Verwerkende Industrieën inzake het afleveren en verwerken van geïsoleerde elektrische geleidingsdraad en -kabel. (E.V. 18/4/'41, pag. 562; Stct. No. 71).

Maximum-prijzen binnenvaartuigen. Bij de Prijzenbeschikking binnenvaartuigen 1941, No. 1 is het verboden er toe mede te werken, dat een in Nederland thuisbehoorend binnenvaartuig in eigendom wordt overgedragen tegen een prijs, die hooger is dan de getaxeerde waarde van het vaartuig, vermeerderd met het bedrag der taxatiekosten. Deze beschikking is niet toepasselijk op eigendomsoverdracht aan de Duitsche Kriegsmarine-instelling en op nader in de beschikking genoemde vaartuigen. (E.V. 18/4/'41, pag. 561; Stct. No. 69).

Metalen. Besluiten, waarbij het verbruik van metalen voor verschillende, niet noodzakelijke, doeleinden wordt verboden of beperkt. (Beschikking IJzer- en Staalbesparing 1941; Algemeen Toepassingsverbod voor Nonferro-

metalen 1941 Nos. 1/4.). (E.V. 11/4/'41, pag. 526; Stct. No. 65).

Onroerende goederen. Indien zulks met het oog op bodemproductie- en landbouwbedrijfsbelangen wenschelijk is, kan, ten aanzien van gevorderde goederen, het recht van de oorspronkelijke eigenaren om deze goederen terug te kopen, indien deze binnen 3 jaren na de vordering wederom worden verkocht, buiten werking worden gesteld. (E.V. 11/4/'41, pag. 527).

Pelterijen. Vaststelling van maximum-prijzen voor pelterijen. (E.V. 18/4/'41, pag. 561; Stct. No. 71).

Stalen buizen. Afleveringsverbod voor stalen buizen in verband met de voorraadpositie van deze goederen. (E.V. 18/4/'41, pag. 562).

Walsproducten. Vanaf 1 April 1941 is het, tot wederopzegging toe, verboden: a. aan producenten van walsrijproducten: walsrijproducten te bewerken, te verwerken, dan wel te verkoopen of af te leveren aan handelaren of verbruikers; b. aan verbruikers van en handelaren in walsrijproducten: walsrijproducten van producenten te kopen. (E.V. 11/4/'41, pag. 526; Stct. No. 67).

Beperking van de hoeveelheid walsproducten, die handelaren aan verbruikers mogen leveren, van 4 tot 2 pCt. per maand van de geleverde hoeveelheid in 1939 met een maximum van 100 kg. (E.V. 18/4/'41, pag. 562).

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Boterhandel. Ingevolge wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1940 kan de Nederlandsche Zuivel-Centrale thans bepalen, dat door boterproducenten of boterhandelaren met vergunning boter aan een bepaalden afnemer moet worden verhandeld en tevens dat zij een bepaalde soort boter moeten leveren. (E.V. 11/4/'41, pag. 527; Stct. No. 67).

Kunstmest. Nadere regeling van de distribueering van stikstofhoudende kunstmeststoffen. (E.V. 11/4/'41, pag. 529; Stct. No. 65).

Ondermelk. Voorschriften inzake het verwerken van ondermelk. (E.V. 11/4/'41, pag. 529; Stct. No. 68).

Tuinzaden. Tuinzaadtelers, -handelaren en -exporteurs moeten aan zekere eischen o.m. betreffende vakbekwaamheid en credietwaardigheid voldoen, teneinde door de Nederlandsche Groenten- en Fruit-Centrale te kunnen worden erkend. (E.V. 11/4/'41, pag. 528; Stct. No. 67).

Visscherij. Prijsregeling voor zoetwatervis, garnalen en mosselen, waardoor zoowel producenten, groothandelaren, rookers als kleinhandelaren aan bepaalde prijzen zijn gebonden. (E.V. 11/4/'41, pag. 527; Stct. No. 68).

GELD-, CREDIET-EN BANKWEZEN EN BELASTINGEN.

Omzetbelasting. Resoluties inzake de omzetbelasting met betrekking tot den bloemenhandel, distillateurs, ijzer en staal, kaaslevering, poot- en plantgoed, bakkersregeling en toepassing van vrijstellingen. (E.V. 11/4/'41, pag. 532).

Regeling deviezenverkeer. Nadere voorschriften inzake het deviezenverkeer in de Deviezenbekendmaking 1/1941 (Stct. No. 65).

In aansluiting aan het bericht inzake de opheffing van de deviezensgrens tusschen Nederland en Duitschland wordt medegedeeld, dat als gebied, waarop de Duitsche deviezenwetgeving van kracht is, ook dient te worden verstaan het Protectoraat Bohemen en Moravië. Betalingsverplichtingen met dit gebied kunnen dus thans in het algemeen even en weer vrij worden afgewikkeld. De speciale regeling voor de verrekening van oude verplichtingen met het Protectoraat blijft echter voortbestaan. (E.V. 11/4/'41, pag. 530/31, 534).

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE BANKBALANSEN

Tot dusverre was het gebruikelijk, dat in de Economisch-Statistische Berichten de maandoverzichten van vier groote Nederlandsche banken gecombineerd werden gepubliceerd en dat daarnaast tot aan het uitbreken van den oorlog de maandcijfers van de groote in Nederlandsch-Indië, en tevens in Nederland, werkende banken werden opgenomen. Onder deze laatste cijfers bevonden zich dus ook die van het geheele bedrijf der Nederlandsche Handel-Maatschappij. Laatstgenoemde instelling, die niet meer over gegevens uit Nederlandsch-Indië beschikt, is er toe overgegaan, maandcijfers te publiceeren van haar bedrijf in Nederland. In onderstaanden staat zijn deze cijfers verwerkt tezamen met die van de andere vier groote banken. Volledigheids-halve hebben wij in dezen staat de maandcijfers verwerkt van 30 April 1940 af, per welken datum de Nederlandsche Handel-Maatschappij voor het eerst uitsluitend cijfers van het bedrijf in Nederland heeft gepubliceerd.

In de toekomst zullen wij maandelijks twee staten publiceeren, één betreffende de vier zuiver Nederlandsche groote banken en één, die naast deze vier ook het Nederlandsche bedrijf der Nederlandsche Handel-Maatschappij omvat. Eerstgenoemden staat zullen wij blijven geven om der wille van de continuïteit en de vergelijkbaarheid met onze gegevens van vorige jaren, laatstgenoemde echter geeft een meeromvattend en derhalve juist beeld van den toestand van ons bankwezen.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSCHE GROOTE BANKEN.

(In millioenen guldens)	28 Febr. 1941	31 Mrt. 1941
Activa:		
Kas, kassiers en daggeldleeningen	44	54
Ned. schatkistpapier	485	514
	529	568
Ander overheidspapier	28	28
Wissels	2	1
Bankiers in binnen- en buitenland	63	63
Prolong. en voorsch. op effecten	114	112
	207	204
Debiteuren	201	201
Effecten en syndicaten	33	32
Deelnemingen (incl. voorschotten)	12	12
	246	245
Gebouwen	15	15
Diverse reken. (incl. overl. posten)	—	—
Belegde bestemmingsreserven	2	2
Effecten leendepôt	13	13
	1012	1047
Passiva:		
Crediteuren	678	713
Wissels — eigen accept	1	1
„ — derden	—	—
	1	1
Deposito's op termijn	53	55
Kassiers en genom. daggeldleeningen	9	2
Diverse rekeningen	19	24
Bestemmingsreserven	2	2
Effecten leendepôt	13	13
	775	810
Aandeelen kapitaal	170	170
Reserven	67	67
	1012	1047

GECOMBINEERDE MAANDSTATEN VAN DE VIER NEDERLANDSCHE GROOTE BANKEN EN HET NEDERLANDSCHE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In millioenen guldens)	1940										1941	
	30 Apr.	31 Mei	30 Juni	31 Juli	31 Aug.	30 Sept.	31 Oct.	30 Nov.	31 Dec.	31 Jan.	28 Febr.	31 Maart
Activa:												
Kas, kassiers en daggeldleeningen	61	77	64	62	85	63	50	54	58	111	51	64
Nederlandsch schatkistpapier	212	192	286	359	420	498	558	621	617	636	566	617
	273	269	350	421	505	561	608	676	675	747	617	681
Ander overheidspapier	28	20	22	24	24	24	25	26	33	35	29	28
Wissels	34	34	30	25	9	5	5	3	3	2	2	2
Bankiers in binnen- en buitenland	87	90	89	86	85	86	84	86	87	86	87	86
Prolongaties en voorschotten op effecten	142	134	129	125	116	121	115	107	104	102	152	141
	291	278	270	260	234	236	229	222	227	225	270	257
Debiteuren	354	343	308	295	283	272	259	258	256	246	247	246
Effecten en syndicaten	47	44	44	44	44	43	41	40	42	41	45	45
Deelnemingen (incl. voorschotten)	24	23	22	22	22	22	22	22	23	24	24	24
	425	410	374	361	349	337	322	320	321	311	316	315
Gebouwen	19	19	19	19	19	20	20	20	19	19	19	19
Diverse rekeningen (incl. overlopende posten)	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—
Belegde bestemmingsreserven	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Effecten leendepôt	15	15	14	14	14	14	14	14	13	13	13	13
	1025	993	1029	1078	1124	1170	1195	1254	1258	1317	1237	1287
Passiva:												
Crediteuren	605	590	635	683	734	770	792	842	854	902	827	875
Wissels — eigen accept	19	16	12	8	4	2	2	2	2	2	1	1
„ — derden	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20	16	12	8	4	2	2	2	2	2	1	1
Deposito's op termijn	69	65	64	61	62	67	72	78	80	78	75	77
Kassiers en genomen daggeldleeningen	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2
Diverse rekeningen	24	14	14	22	20	27	25	28	19	31	21	28
Bestemmingsreserven	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Effecten leendepôt	15	15	14	14	14	14	14	14	13	13	13	13
	737	705	741	790	836	882	1007	966	960	1028	948	998
Aandeelenkapitaal	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210
Reserven	78	78	78	78	78	78	78	78	78	79	79	79
	1025	993	1029	1078	1124	1170	1195	1254	1258	1317	1237	1287

OVERZICHT VAN DEN STAND VAN DE RIJKSMIDDELEN.
Ult. Mrt. 1941 (in Guldens).

AFDEELING Ia Dir. belastingen	Kohieren voor den dienst 1941 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst t/m dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Benaming der middelen				
Grondbelast. a)	11.006.677	—	11.006.677	3.534.236
Inkomst.bel. b)	33.677.458	587.943	33.089.515	31.799.976
Vermogensbel. c)	6.657.582	30.038	6.627.544	6.788.065
Verdedig.bel. I	3.097.227	15.625	3.081.602	3.464.740
Opc. v. d. Gem. fondsbelasting	11.232.202	127.321	11.104.881	6.901.561
Winstbelasting ³⁾	11.682.147	—	11.682.147	—
Totaal	77.353.293	760.927	76.592.366	52.488.578

a) 1/4 hoofdsom + 120 opercenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen en 100 opercenten op de hoofdsom der ongebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 70—88 opercenten. c) Hoofdsom + 75 opercenten.

¹⁾ Voor de belastingen, waarvan het belastingjaar op 1 Mei aanvangt, bestaan de vermelde bedragen uit 1/4 gedeelte van het belastingjaar 1941/42 en 1/4 gedeelte van het belastingjaar 1940/41.

²⁾ Voor de belastingen, waarvan het belastingjaar op 1 Mei aanvangt, bestaan de vermelde bedragen uit 1/4 gedeelte van het belastingjaar 1940/41 en 1/4 gedeelte van het belastingjaar 1939/1940.

³⁾ In mindering te brengen van de opbrengst van de Winstbelasting, de negatieve opbrengst van de Dividend- en Tantiëmebelasting ad f 1.393.827.

AFDEELING Ib Overige middelen	Mrt. 1941	Sedert 1 Jan. 1941	Overeenkomstige periode 1940
Benaming der middelen			
Loonbelasting	11.027.079	18.816.147	—
Rechten op den invoer	1.599.610	5.874.393	30.075.253
Statistiekrecht	129.101	336.086	622.255
Accijns op zout	405.601	1.378.854	575.748
Accijns op geslacht	853.632	3.336.645	2.438.375
Accijns op wijn	660.087	871.875	621.895
Accijns op gedistill.	3.581.071	11.306.024	8.107.428
Accijns op bier	903.284	3.265.893	2.118.682
Accijns op suiker	5.685.143	16.637.869	14.580.209
Accijns op tabak	8.223.429	21.645.013	10.354.481
Omzetbelasting	4.693.468	29.012.273	24.405.079
Couponbelasting	454.960	1.225.364	1.480.002
Rechten van zegel ¹⁾	1.061.618	3.117.981	2.813.589
Rechten van registratie	1.129.401	2.992.196	2.153.595
Rechten van successie v. overgang bij overlijden en v. schenking	6.103.120	15.882.782	11.287.609
Waardevermeerderingsbelasting	38.615	59.797	—
Belasting op gouden en zilveren werken	113.421	333.430	170.133
Totalen	46.662.640	136.092.622	111.804.332

¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegel, recht van nota's van makelaars en commissiehoofden in effecten enz. f 249.204 (Beursbel.)
²⁾ Idem f 736.806.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1940.

Benaming der middelen	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1940 tot en met de maand Mrt. 1941
Grondbelasting. (1/4 hoofdsom + 20 opercenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen)	10.879.067
Inkomstenbelasting	97.839.021
Vermogensbelasting	20.351.417
Verdedigingsbelasting I.	9.728.928
Opercenten op de Gemeentefondsbelasting	30.767.531
Winstbelasting	22.778.336
Dividend- en tantiëmebelasting	11.095.483
Rechten op den invoer	80.071.711
Statistiekrecht	2.680.842
Accijns op zout	2.481.597
Accijns op geslacht	10.987.605
Accijns op wijn	2.234.113
Accijns op gedistilleerd	41.527.666
Accijns op bier	10.282.669
Accijns op suiker	62.082.788
Accijns op tabak	55.954.251
Belasting op gouden en zilverwerken	830.727
Omzetbelasting	108.945.014
Couponbelasting	3.960.070
Rechten en boeten v. zegel	12.647.630
Rechten en boeten v. registratie	18.422.697
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	42.037.772
Totalen	657.556.935

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Benaming der middelen.	Dienst 1940 Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Mrt. 1941	Dienst 1941 Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Mrt. 1941
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom wegens gebouwde eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	9.835.420	2.797.580
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	19.302.243	1.311.243
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opercenten op de hoofdsom)	18.120.660	—
Vermogensbelasting (twee en twintig opercenten op de hoofdsom)	2.461.087	—
Inkomstenbelasting (tien opercenten op de hoofdsom)	5.730.856	—
Totalen	55.450.266	4.108.823

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Mrt. 1941	1941	1940
Motorrijtuigenbelasting	663.506	1.937.739	4.538.860
Rijwielbelasting	12.630	31.922	29.532
Totalen	676.136	1.969.661	4.568.392

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1940/1941 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Mrt. '41	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1939/'40 tot en m. de zelfde maand v. 1940
Gemeente.f.belast.	73.038.539	68.465.856
Opc.verm. t. get. v.50	5.587.661	5.711.307

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wiss. 3 28 Aug. '39	Lissabon	4 11 Aug. '37
Bk.) Bel.Bi.Eff. 3 28 Aug. '39	Londen	2 26 Oct. '39
Bk.) Vrsch.in.R.C 3 28 Aug. '39	Madrid	4 29 Mrt. '39)
Athene	N.-York E.R.B.	1 27 Aug. '37
Batavia	Oslo	4 21 Sept. '39
Belgrado	Parijs	1 17 Mrt. '41
Berlijn	Praag	3 1 Jan. '36
Boekarest	Pretotia	3 15 Mei '33
Brussel	Rome	4 18 Mei '36
Boedapest	Stockholm	3 17 Mei '40
Calcutta	Tokio	3 46 11 Mft '38
Dantzig	Warschau	4 18 Dec. '37
Helsingfors	Zwits. Nat. Bk.	1 25 Nov. '36
Kopenhagen		

¹⁾ 3% voor wissels, promessen en leeningen met een looptijd van meer dan 120 dagen.

²⁾ Niet officieel bevestigd.

KOERSEN VASTGESTELD DOOR HET NEDERLANDSCHE CLEARINGINSTITUUT.

(met data van vaststelling)

Belga's	30.14	7 Aug. '40	Dinar	
Zw. Francs	43.56	11 Oct. '40	(nwe. schuld)	4.23 16 Aug. '40
Fr. Francs	3.77	6 Mrt. '41	Turksche	
Lires	9.87	3 Sept. '40	Ponden	1.45 29 Dec. '39
Deensche Kr.	36.37	17 Febr. '41	Lewa (Bulgarije)	2.30 25 Nov. '40
Noorsche Kr.	42.82	21 Dec. '40	Pengoe (Hongarije)	
Zweedsche Kr.	44.85	13 Aug. '40	(oude schuld)	36.52 20 Dec. '40
Tsjech. Kr.			Pengoe	
(oude schuld)	6.42	16 Aug. '40	(nwe. schuld)	45.89 20 Dec. '40
Tsjech. Kr.			Zloty (Polen)	
(nwe. schuld)	7.54	16 Aug. '40	(oude schuld)	35.28 28 Jan. '41
Dinar (Joego-Slavie)			(nwe. schuld)	37.68 11 Febr. '41
(oude schuld)	3.43	16 Aug. '40		

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Londen ¹⁾	N. York ²⁾	A'dam ³⁾	Londen ⁴⁾
15 April 1941.. 23 1/2	34 3/4	15 April 1941.. 2125	168/—
16 „ 1941.. 23 1/2	34 1/4	„ 1941.. 2125	168/—
17 „ 1941.. 23 1/2	34 1/4	„ 1941.. 2125	168/—
18 „ 1941.. 23 1/2	34 1/4	„ 1941.. 2125	168/—
19 „ 1941.. 23 1/2	34 1/4	„ 1941.. 2125	168/—
21 „ 1941.. 23 1/2	34 1/4	„ 1941.. 2125	168/—
22 April 1940.. 21 1/2	34 3/4	22 April 1940.. 2090	168/—
23 Aug. 1939.. 18 1/2	37 1/4	23 Aug. 1939.. 2110	148/6 1/2

¹⁾ In pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine.

³⁾ In gulden per kg 1000/1000. ⁴⁾ In sh. p. oz. fine.

OFFICIEELE WISSELKOERSEN NEDERLANDSCHE BANK.

	N.-York	Brussel	Zürich	Stockh.	Helsinki
15 Apr. 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
16 " 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
17 " 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
18 " 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
19 " 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
21 " 1941	1.88 ³ / ₈	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
Laagste d.w.	1.88 ³ / ₈	30.11	43.63	44.76	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ³ / ₈	30.17	43.71	44.94	3.82
Muntpariteit	1.469	24.906	48.003	66.671	6.266

KOERSEN TE NEW-YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ per 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. f 100)
15 April 1941	4.02	2.28	40.05	—
16 " 1941	4.01 ³ / ₈	2.28	40.05	—
17 " 1941	4.00 ³ / ₈	2.28	40.05	—
18 " 1941	4.00 ³ / ₈	2.28	40.05	—
19 " 1941	4.01 ¹ / ₄	2.28	40.05	—
21 " 1941	4.03	2.29	40.05	—
22 April 1940	3.53 ¹ / ₂	2.00 ¹ / ₂	40.20	53.09
Muntpariteit	4.86	3.90 ³ / ₈	23.81 ¹ / ₄	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en landen	Not. eenh.	15-19 April '41 Laagste	19 Apr. Hoogste	7-12 April '41 Laagste	12 Apr. Hoogste	1941
Officieel:						
New York	\$ p. £	4.02 ¹ / ₂	4.03 ¹ / ₂	4.03	4.02 ¹ / ₂	4.03
Parijs	Fr. p. £	—	—	—	—	—
Stockholm	Kr. p. £	16.85	16.95	16.90	16.85	16.90
Montreal	\$ p. £	4.43	4.47	4.45	4.43	4.45
Buenos Aires	Pes. p. £	16.95 ¹ / ₂	17.13	17.04 ¹ / ₂	16.95 ¹ / ₂	17.13
Niet-Officieel:						
Alexandrië	P. p. £	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
Athene	Dr. p. £	525	525	525	525	525
Bangkok	Sh. p. £	—	—	—	—	—
Bombay	d. p. r.	17.96	17.96	17.96	17.96	18. —
Budapest	d. p. £	—	—	—	—	—
Hongkong	P. p. \$	15. —	15. —	15. —	15. —	15. —
Istanbul	Tf. p. £	—	—	—	—	—
Kobe	d. p. yen	14.25	14.25	14.25	14.25	14.25
Lissabon	Escu. p. £	99.80	100.20	100. —	99.80	100. —
Madrid	Pt. p. £	40.50	40.50	40.50	40.50	40.50
Montevideo	d. p. p.	—	—	—	—	—
Rio de Janeiro	d. p. mil.	—	—	—	—	—
Sjanghai	d. p. \$	3.21	3.25	3.21	3.25	3.25
Singapore	d. p. \$	28.16	28.16	28.16	28.16	28.16

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	7 April 1941	15 April 1941
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 155.029,70	f 452.753,33
Voorschotten op ult. Mrt., resp. Febr. '41 a. d. gem. verstr. op aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. bel., aand. in de hoofdsom der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	4.976.009,83
Voorschotten aan Ned.-Indië ¹⁾	147.651.075,63	140.623.236,52
Idem voor Suriname ¹⁾	10.221.101,69	10.221.101,69
Idem aan Curaçao ¹⁾	209.788,71	209.788,71
Kasvord. wegens credietverstreking a. h. buitenland	72.885.449,91	72.747.491,46
Daggeldleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. van Rijks-comptabelen	72.897.298,83	78.238.068,31
Vordering op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	759.443,14	140.428,07
Vordering op andere Staatsbedr. en instellingen ¹⁾	62.412.337,34	61.715.808,97
Verplichtingen		
Voorschot door de Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar octrooi verstrekt	f 15.000.000,—	f 15.000.000,—
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	2.227.543,83	2.219.407,04
Schuld aan de Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	148.746.000,—	148.759.000,—
Schatkistpromessen in omloop	1178.400.000,— ²⁾	1194.800.000,— ²⁾
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	62.472.106,—	66.768.487,50
Schuld op ult. Mrt., resp. Febr. '41 a. d. gem. weg a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op de bel. en op de vermogensbelasting	1.491.309,70	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	—	—
Id. aan het Staatsbedr. der P. T. en T. ¹⁾	141.219.690,40	147.274.526,22
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	24.279.990,16	24.342.968,05
Id. aan div. instellingen ¹⁾	219.876.319,29	219.841.131,67

¹⁾ In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist ²⁾ Rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank f 201.000.000,— ³⁾ Idem f 184.000.000,—

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 21 April 1941.

Activa.	
Binnel. Wissels, (Hfdbank. f 201.500.000 Promessen, enz. (Bijbank. ,, 2.040.194 Agentsch. ,, 144.417	f 203.684.611
Papier op het Buitenland .. f 22.907.385	
Af: Verkocht maar voor de bank nog niet afgevoerd .. —	22.907.385
Beleeningen incl. (Hfdbank. f 145.272.079 ¹⁾ voorschotten in (Bijbank. ,, 3.557.138 rekening-courant (Agentsch. ,, 43.279.328 op onderpand .. f 191.908.545	
Op Effecten enz. f 191.631.789 ¹⁾	
Op Goederen en Ceelen ,, 276.756	
Voorschotten aan het Rijk .. ,, 14.545.595	
Munt en muntmateriaal: Gouden munt en gouden muntmateriaal .. f 1.045.413.583	
Zilveren munt, enz. f 17.501.743	1.062.915.326
Belgging van kapitaal, reserves en pensioenfonds .. ,, 48.647.899	
Gebouwen en meubelen der Bank .. ,, 4.500.000	
Diverse rekeningen .. ,, 260.402.529	
	f 1.809.511.890

Passiva.

Kapitaal .. f 20.000.000	
Reservefondsen .. ,, 4.454.251	
Bijzondere reserves .. ,, 13.494.514	
Pensioenfonds .. ,, 10.902.184	
Bankbiljetten in omloop .. ,, 1.589.903.415	
Banksignatiën in omloop .. ,, 18.038	
Rek.-Courant } Van het Rijk f ..	
saldo's } Van anderen ,, 158.350.403.—	158.350.403
Diverse rekeningen .. ,, 12.389.085	
	f 1.809.511.890
Beschikbaar metaalsaldo .. f 367.149.427	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de bank gerechtigd is .. ,, 917.873.560	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de bank ondergebracht .. ,, 195.000.000	
¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 57.977.150	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Gouden munt en ¹⁾ muntmater.	Circulatie	Andere openeschb. schuld'en	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
21 April '41	1.045.414	1.589.903	158.368	367.149	±61
16 " '41	1.071.771	1.600.825	153.536	389.988	62
7 " '41	1.071.728	1.592.511	165.866	388.401	62
6 Mei '40	1.160.287	1.158.613	255.183	607.242	83
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
21 April '41	203.685	195.000	191.909	22.907	260.403
16 " '41	192.686	184.000	197.687	22.907	244.677
7 " '41	209.685	201.000	198.835	22.907	230.403
6 Mei '40	9.853	—	217.756	750	20.648

¹⁾ Per 1 April 1940 herwaardeering van den goudvoorraad op basis van een depreciatie-percentage van 18 pCt.

GEZAMENLIJKE STATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË TEN VAN DE EMISIEBANK TE BRUSSEL. (in mill. francs)

Data	Goud, specie, deviezen en Reichskredit-kassen	Crediet a. h. particuliere bedrijven	Crediet aan Staat en openbare lichamen	Overheidsfondsen	Circulatie	Postcheque-ambt	Rekening Courant
9 April '41	27.806	624	14.798	1.738	38.505	3.432	2.403
3 " '41	27.747	672	14.278	1.759	38.213	3.453	2.165
27 Mrt. '41	27.682	658	13.987	1.801	37.935	3.465	2.105
20 " '41	27.567	714	13.995	1.843	37.548	3.437	2.312
13 " '41	27.152	735	13.680	1.847	37.764	3.402	1.828
8 Mei '40	23.606	5.394	695	1.480	29.806	—	909

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud en deviezen	Renten-bank-schetne	Andere wissels cheques en schatkistpapier	Beleeningen	
15 April 1941	77,7	284,8	14.810,2	25,4	
7 " 1941	77,5	286,1	15.105,5	22,0	
30 Maart 1941	77,8	281,4	15.367,4	22,7	
23 Aug. 1939	77,0	27,2	8.140,0	22,2	
Data	Effecten	Diverse Activa	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 April '41	24,2	1.532,5	13.989,6	2.067,7	375,7
7 " '41	27,9	1.194,2	14.025,4	1.988,5	376,2
30 Mrt. '41	32,3	1.245,6	14.188,3	2.126,6	390,5
23 Aug. '39	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8